

БІЛА К. В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ДИНАМІКА АФІКСАЛЬНОГО СЛОВОТВОРУ У СЛОВНИКОВОМУ СКЛАДІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ ДОБИ ВІДРОДЖЕННЯ

У статті висвітлено динаміку афіксального словотвору в словниковому складі французької мови доби Відродження, а саме, здійснено аналіз продуктивних моделей афіксальної деривації, визначено продуктивні афікси (суфікси та префікси), за допомогою яких були сформовані іменники, прикметники, дієслова та прислівники доби Відродження, а також виявлено особливості афіксального словотвору, притаманні саме добі Відродження.

Ключові слова: афіксальний словотвір, суфіксація, префіксація, парасинтез, французька мова доби Відродження.

В статье освещена динамика аффиксального словообразования в словарном составе французского языка эпохи Возрождения, а именно, произведен анализ продуктивных моделей аффиксальной деривации, определены продуктивные аффиксы (суффиксы и приставки), которые приняли участие в формировании существительных, прилагательных, глаголов и наречий эпохи Возрождения, а также определены особенности аффиксального словообразования, свойственные именно эпохе Возрождения.

Ключевые слова: аффиксальное словообразование, суффиксация, префиксация, парасинтез, французский язык эпохи Возрождения.

This article deals with the dynamics of affix derivation in the vocabulary of the French language of the Renaissance, notably, the analysis of productive models of affix derivation has been carried out, productive affixes (suffixes and prefixes), which took part in the forming of nouns, adjectives, verbs and adverbs of the Renaissance have been identified. Besides, the peculiarities of affix derivation appropriate to the Renaissance were found.

Key words: affix derivation, suffixation, prefixion, parasyntesis, French language of the Renaissance.

Афіксація як один із способів словотвору, завжди посідала вагоме місце у формуванні неологізмів протягом історії розвитку французької мови. Проблемаам формування неологізмів шляхом афіксації присвячено праці французьких та вітчизняних мовознавців І. Н. Тимескової, В. А. Тархової, Н. М. Лопатнікової, Н. А. Мовшович, К. Нюропа, А. Дармстетера, Е. Пішона, Ш. Балі, Ж. Марузо, А. Доза, І. А. Цибової тощо [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9]. Незважаючи на те, що окремі аспекти словотвірного потенціалу французької мови доби Відродження вивчались деякими лінгвістами, зокрема Ю. І. Суисловою, М. Юшон, Ш. Брюно [10; 11; 12; 13], продуктивні афікси, словотворчі моделі й особливості афіксального словотвору у формуванні вокабуляру доби Відродження залишилися невизначеними, що зумовило **актуальність** цієї статті. **Метою** статті є аналіз продуктивних моделей афіксальної

деривації, визначення продуктивних афіксів (суфіксів та префіксів), які використовувались для формування іменників, прикметників, дієслів та прислівників доби Відродження, а також виявлення особливостей афіксального словотвору, притаманних саме добі Відродження. **Предметом дослідження** є динаміка афіксального словотвору при формуванні неологізмів доби Відродження та особливостей афіксального словотвору доби Відродження. **Об'єктом дослідження** є словниковий склад французької мови XVI століття, зафіксований у корпусах словників французької мови доби Відродження, історичних та етимологічних словниках французької мови, словниках іншомовних слів, а також у творах поетів і письменників французької мови доби Відродження [15; 16; 17; 18; 19; 20], які, власне, є **матеріалом дослідження**. **Наукова новизна** статті полягає в тому, що вперше в мовознавчій науковій літературі виявлено динаміку афіксального словотвору та його особливості, притаманні саме добі Відродження.

Протягом доби Відродження за допомогою суфіксації було утворено 2610 нових лексем (що становить 75,22 % всіх неологізмів, сформованих морфологічним шляхом), а шляхом префіксації та парасинтезу (суфіксально-префіксальним способом) 180 нових слів (5,19 %).

Шляхом **суфіксації** було утворено 1610 іменників, 410 прикметників, 460 дієслів (переважно першої групи) та 100 прислівників. Цей факт доводить те, що в мовній системі переважає номінативний аспект, тобто номінація предмету, події, явища, опис цього ж явища, його характеристики та спосіб дії мають другорядне підпорядковане значення.

У процесі формування іменників доби Відродження взяли участь суфікси *-eur/-eure*, *-erie*, *-ment*, *-ion/-on*, *-ier/-iere*, *-et*, *-age/-aige*, *-ade.*, що утворювали лексеми за відповідними словотворчими моделями:

Суфікс	Кількість неологізмів	Продуктивність, %	Словотворча модель	Приклади
-eur/-eure (суфікс агента дії)	182	16 %	V + eur N + eur/e	<i>enfonceur n.m.</i> < <i>enfoncer v.</i> <i>madreure n.m.</i> < <i>madre n.m.</i>
-ion/-on (зменшувальний суфікс)	147	13 %	Adj. + ion V + on N + on	<i>adusion n.f.</i> < <i>aduste adj.</i> <i>caillon n.m.</i> < <i>cailler v.</i> <i>portillon n.m.</i> < <i>porte n.f.</i>
-erie (суфікс)	124	11 %	N + erie V + erie	<i>cagoterie n.f.</i> < <i>cagot n.m.</i> <i>bourrelerie n.f.</i> < <i>bourrer v.</i>

Суфікс	Кількість неологізмів	Продуктивність, %	Словотворча модель	Приклади
формування іменників якості)			Adj. + erie	<i>camuserie n.f.</i> < <i>camus adj.</i>
-ment (суфікс формування іменників абстрактним значенням) із	106	9 %	V + ment N + ment	<i>flairement n.m.</i> < <i>flairer v.</i> <i>talonnement n.m.</i> < <i>talon n.m.</i>
-ier/-iere (суфікс формування іменників дії)	73	6 %	V + ier Adj. + ier N + ier	<i>avenier n.m.</i> < <i>advenir v.</i> <i>bellifier n.m.</i> < <i>beau, belle adj.</i> <i>domitionier n.m.</i> < <i>domion n.m.</i>
-et (суфікс формування іменників емоційним забарвленням) 3	72	6 %	N + et V + et Adj. + et	<i>dameret n.m.</i> < <i>dame n.f.</i> <i>fumet n.m.</i> < <i>fumer v.</i> <i>brevet n.m.</i> < <i>bref adj.</i> <i>Et adv.</i>
-age/-aige (суфікс формування іменників дії)	61	5 %	N + age V + age	<i>bandage, bandaige n.m.</i> < <i>baude n.f.</i> <i>barboutage n.m.</i> < <i>barboter v.</i>
-ade	60	5 %	N + ade V + ade	<i>couillonade n.f.</i> < <i>couille n.f.</i> <i>desesperade n.f.</i> < <i>desesperer v.</i>
-eau	52	4,5 %	N + eau V + eau	<i>advocasseau n.m.</i> < <i>advocate n.m.</i> <i>verseau, versereau n.m.</i> < <i>verser v.</i>
-in/-ine	43	3,7 %	Adj. + in N + in V + in	<i>bouigrin n.m.</i> < <i>bougre adj.</i> <i>bouquin n.m.</i> < <i>bouque n.m.</i> <i>jupin n.m.</i> < <i>jupper v.</i>
-é /-eté	41	3,5 %	N + é Adj. + é Adj. + eté N + eté	<i>amandé n.m.</i> < <i>amande n.f.</i> <i>bizarreté n.f.</i> < <i>bizarre adj.</i> <i>braveté n.f.</i> < <i>brave adj.</i> <i>filialité n.f.</i> < <i>fille n.f.</i>
-ee	32	2,8 %	V + ee N + ee	<i>adordee n.f.</i> < <i>adorder v.</i> <i>cagee n.f.</i> < <i> cage n.f.</i>
-ance	31	2,7 %	V + ance	<i>mesprisanee n.f.</i> < <i>mesprendre v.</i>
-ette (зменшувальний суфікс)	30	2,6 %	Adj. + ette N + ette	<i>bourgeoisette n.f.</i> < <i>bourgeois adj.</i> <i>manette n.f.</i> < <i>main n.f.</i>
-ail/-aille	22	1,9 %	V + ail N + aille	<i>alongeail n.m.</i> < <i>alonger v.</i> <i>canuaille n.f.</i> < <i>canuet n.m.</i>
-elle	20	1,7 %	N + elle V + elle	<i>bardelle n.f.</i> < <i>barde n.f.</i> <i>bourelle n.f.</i> < <i>bourrer v.</i>
-ebot/-ebote	19	1,6 %	V + ebot V + ebote	<i>caillebot n.m.</i> < <i>cailler v.</i> <i>caillebote n.f.</i> < <i>cailler v.</i>
-ie	11	0,9 %	Adj. + ie	<i>barbarie n.f.</i> < <i>barare adj.</i> <i>et n.</i>

Суфікс	Кількість неологізмів	Продуктивність, %	Словотворча модель	Приклади
-asse	11	0,9 %	N + asse	<i>barbasse n.f.</i> < <i>barbe n.f.</i>
-ute	10	0,7 %	N + ute	<i>barbute n.f.</i> < <i>barbe n.f.</i>
-otte (зменшувальний суфікс)	9	0,7 %	N + otte	<i>cagerotte n.f.</i> < <i>cage n.f.</i>

Під час доби Відродження шляхом суфіксації було сформовано 410 прикметників. Серед найбільш продуктивних суфіксів формування прикметників доби Відродження слід назвати *-in*, *-eux*, *-al/ale*, *-é*, *-ard*, *-ier*, *-ent*. Продуктивність суфіксів формування прикметників доби Відродження та словотворчі моделі були наступними:

Суфікс	Кількість неологізмів	Продуктивність, %	Словотворча модель	Приклади
-in	85	20 %	N + in	<i>chiennin adj.</i> < <i>chien n.m.</i>
-eux	73	17 %	N + eux	<i>fruiteux adj.</i> < <i>fruit n.m.</i>
-al/-ale	54	13 %	N + al N + ale	<i>noçal adj.</i> < <i>nope n.m.</i> <i>versale adj.</i> < <i>vers n.m.</i>
-é	52	12 %	N + é	<i>nectaré adj.</i> < <i>nectar n.m.</i>
-ard	31	7 %	N + ard Adj. + ard	<i>cabochard adj.</i> < <i>caboché n.f.</i> <i>chichard adj.</i> < <i>chiche adj.</i>
-ier	30	7 %	N + ier V + ier	<i>noçier adj.</i> < <i>nope n.f.</i> <i>chicanier adj.</i> < <i>chicaner v.</i>
-ent	30	7 %	V + ent N + ent	<i>abhorrent adj.</i> < <i>abhorrer v.</i> <i>magnifcet adj.</i> < <i>magnificence n.f.</i>
-esque	21	5 %	N + esque	<i>basteresque adj.</i> < <i>basterel n.m.</i>
-u	19	4,9 %	N + u	<i>nazu adj.</i> < <i>nez n.m.</i>
-if	11	2,6 %	V + if	<i>alterative adj.</i> < <i>alterer v.</i>
-an	10	2,4 %	N + an	<i>caucasean adj.</i> < <i>caucase</i>
-able	8	1,9 %	V + able	<i>allegeable adj.</i> < <i>alleguer v.</i>

У ході дослідження ілюстративного матеріалу, нами було виявлено 460 дієслів, сформованих шляхом суфіксації. Всі дієслова представлені здебільшого дієсловами I групи: *adoniser v.* < *Adonis*, *alterquer v.* < *altercation n.f.*, *canner v.* < *cane n.f.* *canardier v.* < *canard n.m.* *naqueter v.* < *naque n.f.*, *petarder v.* < *petarde n.f.*, *tabusser v.* < *tabus n.m.* Серед особливостей формування дієслів доби Відродження слід зазначити наступні:

1) фонетична та орфографічна адаптація в процесі вербального словотвору, зокрема, подвоєння останньої приголосної: *bedonner*

v. < *bedon n.m.*, *canner v.* < *cane n.f.*, *tabusser v.* < *tabus n.m.* або зміна приголосної *c* на *q*: *alterquer v.* < *altercation n.f.*;

2) одночасне формування дієслів з одного вихідного слова (джерела), що супроводжується семантичною диференціацією новоутворених лексем, наприклад, від іменника *bourse n.f.* було утворено одночасно два дієслова: *boursicauter v.* із значенням “відкладати гроші” та *boursiller v.* із значенням “сплачувати свій внесок, пай”;

3) іноді при утворенні нових дієслів спостерігається варіативність форм на фонографічному рівні, наприклад, від іменника *braquetard n.m.* шляхом суфіксації було одночасно утворено два дієслова *bragmander v.* та *braquetarder v.*

Більшість новоутворених дієслів були сформовані за допомогою суфіксу *-er*. Проте, дуже часто у формуванні нових дієслів беруть участь два або, в деяких випадках, навіть три суфікси, наприклад:

-is + -er:	<i>alcoraniser v.</i> < <i>alcoran n.f.</i> ;
-in + -er:	<i>babiner v.</i> < <i>bade n.f.</i> , <i>baquiner v.</i> < <i>baque n.f.</i> ;
-ifi + -er:	<i>bellifier v.</i> < <i>beau, belle adj.</i> ;
-an + -di + -er:	<i>belistrandier v.</i> < <i>belistre n.f.</i> ;
-ot + -er:	<i>branloter v.</i> < <i>branle n.f.</i> ;
-ill + -er:	<i>grappiller v.</i> < <i>grappe n.f.</i> ;
-el + -er:	<i>verdeler v.</i> < <i>vert adj.</i>

Що стосується суфіксів формування прислівників, то всі вони, а саме 100 лексичних одиниць, були утворені під час доби Відродження за допомогою суфіксу *-ment*: *blondement adv.* < *blond adj.*, *bragardiment adv.* < *brague n.f.*, *outransement adv.* < *outrage n.m.*, *pesantement adv.* < *pesant adj.*, *recentement adv.* < *recent adj.*, *vertement adv.* < *vert adj.* На думку дослідниці історії французької мови М. Юшон, суфікс *-ment* був дуже популярним при формуванні прислівників доби Відродження, адже за його участю було сформовано близько 2000 прислівників, серед яких 900 збереглися у наші часи [11:143].

За участю процесів **префіксації та парасинтезу** було сформовано 180 нових слів (5,19 %). Серед продуктивних префіксів слід назвати *a-*, *acom-*, *des-*, *en-*, *em-*, *mes-*, *re-*, *com-*, *entre-*, *sou-*. Ці префікси є універсальними, за їх участю формуються майже всі значущі частини мови. Продуктивність вищезазначених префіксів представлена у наступній таблиці:

Префікс	Кількість неологізмів	%	Приклади
a-	20	10,84 %	<i>abarbatir v.</i> < <i>barbare n.m.</i> , <i>acresté adj.</i> < <i>cruste</i>

Префікс	Кількість неологізмів	%	Приклади
			<i>adj., alouvi adj. < loup n.m.</i>
acom-	2	1,2 %	<i>acomparager v. < paragere v.</i>
des-	24	13,25 %	<i>descrouler v. < crouler v., desbrouiller v. < brouiller v.</i>
en-	37	20,48 %	<i>enforger v. < forger v., enlustrer v. < lustrer v., enquarrer v. < carrer v.</i>
mes-	2	1,2 %	<i>meslouer v. < louer v.</i>
re-	15	8,43 %	<i>rebaudir v. < ebaudir v., recoin n,m, < coin n.m.</i>
super- (префікс латинського походження)	2	1,2 %	<i>supernature n.f. < nature n.f.</i>
contre- (префікс латинського походження)	20	10,84 %	<i>contre-son n.m. < son n.m., contre-vent n.m. < vent n.m.</i>
alti- (гібридні греко-латинські елементи)	9	4,82 %	<i>altiloque adj. altisonant adj.</i>
mono- (гібридні греко-латинські елементи)	2	1,2 %	<i>monologue n.m.</i>
com-	9	4,82 %	<i>comparagier v. < paragier v., compoindre v. < poindre v.</i>
em-	22	12,05 %	<i>empester v. < peste n.f., empierrer v. < pierre n.f.</i>
entre-	11	6,02 %	<i>entrelire v. < lire v., entresurprendre v. < surprendre v.</i>
sou-	4	2,41 %	<i>soubarbe n.f. < barbe n.f., soussigner v. < signer v.</i>

Що стосується власне **парасинтезу**, протягом доби Відродження за його участю були сформовані здебільшого дієслова I або II групи: *abarbatir v. < barbare n.m., accagnarder v. < cagnard n.m., acoquiner v. < coquin n.m., enfroquier v. < froc n.m., enaigrir v. < aigre adj., encotoner v. < cotton n.m., encotoner v. < cotton n.m., encouardir v. < couardir v., encrouster v. < crouste, encrueller v. < cruel adj., endouairer v. < douaire adj., redevaler v. < val n.m.* та рідше прикметники: *acresté adj. < cruste adj., alouvi adj. < loup n.m., engueulé adj. < gueule n.f.*

Серед особливостей афіксального словотвору доби Відродження слід зазначити наступні:

1) міграція наукових термінів в художню літературу в процесі афіксації: *abeillette n.f. < abeille n.f.*: “*Ou volez-vous, abeillettes, Baisant ces fleurs vermeillettes?*” (Baïf).

2) визначальною рисою морфологічного словотвору доби Відродження було існування так званих “**неологічних дублетів**”, тобто

одночасно з'являлися два неологізми з однаковим значенням, сформовані різними морфологічними засобами. Як правило, один із неологізмів був сформований за допомогою суфіксації, інший шляхом регресивного словотвору (усічення вербального суфіксу). Наприклад, від дієслова *accoler* одночасно з'явилося два неологізми *accol n.m.* та *accolement n.m.* з однаковим значенням “поєднання”, серед яких у сучасній французькій мові збереглося лише *accolement n.m.* Іменник *branssard n.m.* був утворений від лексеми *bras n.m.* за допомогою суфіксу *-ard*, *brassal* за допомогою суфіксу *-al*. Те ж саме можна сказати про форми *bruyart*, *bruyeux adj.*, утворені від дієслова *bruire v.* Слово *chiassse n.f.* було утворено шляхом суфіксації від іменника *chier n.m.*, *chienlit n.m.*, що має таке саме значення, було утворено шляхом словоскладання;

3) іноді спостерігається варіативність форм на рівні суфіксації, коли два слова з однаковим значенням були сформовані за участю різних суфіксів, наприклад: *avenier*, *aveniaire n.m.* < *advenir v.*, *aggravement n.m.*, *aggravance n.f.* < *aggraver v.*, *balandran*, *balandras n.m.* < *balance n.f.*, *bandage*, *bendaige n.m.* < *baude n.f.*, *expertise*, *expertice n.f.* < *expert adj.*, *frontail*, *frontal n.m.* < *front n.m.*, *verseau*, *versereau n.m.* < *verser v.*;

4) досить часто спостерігається варіативність форм на рівні орфографії, зокрема: *bragmarder*, *braquemarnder v.* < *braquemard n.m.*, *cotation*, *quotation n.f.* < *coter v.*, *escorne*, *scorne n.f.* < *escorner v.*, *nasitort*, *naritort*, *nasecord n.m.*, *pesamment*, *poisammnet adj.*;

5) Під час доби Відродження досить часто спостерігається **формування словотвірних рядів**, коли від одного слова одночасно утворюється декілька неологізмів, що належать до різних частин мови:

Слово-джерело	Новоутворені лексеми	Частина мови
ballade n.f.	<i>baladeur n.m.</i> <i>balladin n.m.</i>	іменник іменник
bastel n.m.	<i>basteler v.</i> <i>bastelerie n.f.</i>	дієслово іменник
bonnet n.m.	<i>bonnetter v.</i> <i>bonnetade n.f.</i>	дієслово іменник
bourse n.f.	<i>bourreler v.</i> <i>bourrellement adv.</i> <i>bourrelerie n.m.</i> <i>boursicaiter v.</i> <i>boursiller v.</i>	дієслово прислівник іменник дієслово дієслово
brague n.f.	<i>braguer v.</i> <i>bragardinement adv.</i>	дієслово прислівник

Слово-джерело	Новоутворені лексеми	Частина мови
	<i>bragandise n.f.</i>	іменник
branche n.f.	<i>brancher v.</i> <i>branchement n.m.</i> <i>branchoyer v.</i>	дієслово іменник дієслово
brigand n.m.	<i>brigander v.</i> <i>briganderie n.f.</i>	дієслово іменник
brouiller v.	<i>brouillerie n.f.</i> <i>brouillard n.m.</i> <i>brouillon n.m.</i>	іменник іменник іменник
buccine n.f.	<i>bucciner v.</i> <i>buccinateur n.m.</i>	дієслово іменник
coude n.m.	<i>coudiere n.f.</i> <i>coudé adj.</i> <i>coudoyer v.</i>	іменник прикметник дієслово
daque n.f.	<i>daquer v.</i> <i>daquet n.m.</i>	дієслово іменник
mesnage n.m.	<i>mesnagement n.m.</i> <i>mesnagerie n.f.</i>	іменник іменник
vert adj.	<i>vertement adv.</i> <i>verdet n.m.</i> <i>verdeler v.</i>	прислівник іменник дієслово

б) своєрідним маркером доби Відродження було активне використання зменшувальних суфіксів:

Суфікс	Приклади
-ette	<i>abeillette n.f.</i> , <i>ailerette n.f.</i> , <i>bubelette n.f.</i> , <i>manette n.f.</i>
-otte	<i>cagerotte n.f.</i>
-on	<i>bataillon n.m.</i> , <i>peton n.m.</i> , <i>portillon n.m.</i>
-ule	<i>calicule n.m.</i>

7) досить часто спостерігаються також випадки поєднання морфологічного словотвору та семантичної деривації, що як правило, набуває таких форм:

- поєднання суфіксації та звуження значення: *accolleter v.* “брати за комір” від *accoller* “обнімати”: *Accolletta celui qui portoit l’enseigne (Monluc)*. При цьому дієслово *accolleter* вже зникло з сучасної французької мови, в той час як *accoller* продовжує існувати із його первісним значенням;

- поєднання суфіксації та пейорації значення: *affineur n.m.* “обманщик” від *affiner* “очищувати, рафінувати”;

- поєднання суфіксації та транспозиції власних назв: *adoniser v.* “хвалитися з великою витонченістю” від *Adonis* “ім’я грецького Бога”;

- поєднання суфіксації та метафоризації: *bedonel, bedouel n.m.* “борсук” < *bedon n.m.* “черевце, пузатик”.

Висновки. Отже, афіксальний словотвір є найбільш поширеним способом творення неологізмів доби Відродження. Його динаміка є дуже продуктивною при утворенні значущих частин мови, таких як іменник, прикметник, дієслово, прислівник. Проте, як показав попередній аналіз, афіксальний словотвір зазвичай супроводжується зміною значення новоутворених лексем, що приймає такі форми як поєднання суфіксації та звуження значення, суфіксації та зниження значення, суфіксації та метафори, суфіксації та транспозиції власних назв. Дослідження афіксального словотвору має **подальші перспективи**, зокрема, актуальним в руслі сучасної мовознавчої науки є виявлення особливостей афіксального словотвору, що притаманні певним історичним періодам розвитку французької мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тимескова И. Н. Лексикология современного французского языка (на французском языке) / Инна Николаевна Тимескова, Валентина Алексеевна Тархова. – Ленинград : Просвещение, 1967. – 196 с.
2. Лопатникова Н. Н. Лексикология современного французского языка / Нина Николаевна Лопатникова, Нина Алексеевна Мовшович – М. : Высшая школа, 2006. – 335 с.
3. *Nyrop Ch.* Grammaire historique de la langue française. 1936 / Charles Nyrop. – [4 éd. ; revue. 6 t.]. – Genève : Slatkine Reprints, 1979. – Т. 1 : Histoire générale de la langue française-phonétique-historique. – 550 p.
4. *Darmesteter A.* Traité de la formation des mots composés dans la langue française comparée aux autres langues romanes et au latin. – Deuxième édition revue, corrigée et en partie refondue par Gaston Paris / Arsene Darmesteter. – Paris : Librairie Honoré Champion VI. – 365 p.
5. *Pichon E.* L'enrichissement lexical dans le français d'aujourd'hui / Pichon Eugene // *Le Français moderne*. – 1935. – № 3. – P 209–222, 325–344.
6. *Bally Ch.* Linguistique générale et linguistique française / Bally Charles. – Berne : Francke, 1950. – 416 p.
7. *Marouzeau J.* Les déficiences de la dérivation française / Marouzeau Jean // “*Le Français moderne*”, 1957. – № 4.
8. *Dauzat A.* La langue française d'aujourd'hui / Dauzat Albert. – Paris : Armand Colin, 1927. – 275 p.
9. *Цыбова И. А.* Соотношение суффиксального словообразования на исконной и книжной основе в современном французском языке / Цыбова Ирина Александровна. – М. : Наука, 1981. – 286 с.
10. *Суслова Ю. И.* Становление словообразовательной системы французского языка в XVI – XVII веках / Юлия Ивановна Суслова. – М. : Изд-во Московск. Ун-та, 1983. – 172 с.
11. *Huchon M.* Histoire de la langue française / Mireille Huchon. – Paris : Librairie Générale Française, 2002. – 315 p.
12. *Bruneau Ch.* Petite histoire de la langue française / Bruneau Charles. – Paris : Librairie Armand Colin, 1969. – Т. 1 : Des origines à la Révolution. – 292 p.
13. *Bruneau Ch.* Petite histoire de la langue française / Ch. Bruneau. – Paris : Librairie Armand Colin, 1970. – Т. 2 : De la Révolution à nos jours – 410 p.
14. *Huchon M.* Histoire de la langue française / Mireille Huchon. – Paris : Librairie Générale Française, 2002. – 315 p.
15. *Dictionnaire étymologique de la langue française* // Sous la dir. De Oscar Bloch Walther von Wartburg. – P. : PUF, 2002. – 682 p.
16. *Nouveau dictionnaire étymologique et historique* / par A. Dauzat, J. Dubois, H. Metterand. – [4-ième éd.]. – Paris : Larousse, 1988. – 806 p.
17. *Picoche J.* Dictionnaire étymologique du français / J. Picoche. – Paris : Le Robert, 2007. – 740 p.
18. *Dictionnaire historique de la langue française* : en 3 t. // Sous la dir. de A.Rey. – Paris : Le Robert, 2007. – 4304 p.
19. *Dictionnaire des mots d'origine étrangère* / par Walter H. et Walter G. – Paris : Larousse, 1991.
20. *Grand dictionnaire. Moyen français. La langue de la Renaissance de 1340 à 1611* / Sous la dir. de A. J. Greimas et T. M. Keane. – Paris : Larousse, 2007. – 668 p.